

OBSAH

ÚVOD 7

CHÁPÁNÍ PŘÍRODY 17

- První lidé (*východní Grónsko*) 19
- Tenkrát před dávnými časy, když vznikli lidé (*polární Inuité*) 20
- Varianta pověsti o prvních lidech (*polární Inuité*) 21
- Země mrtvých v nebi (*východní Grónsko*) 21
- Země mrtvých v podsvětí (*východní Grónsko*) 26
- O stařeně, která navštívila zemi mrtvých (*západní Grónsko*) 29
- Kinnisseq (*jižní Grónsko*) 31
- Nivikkanina cesta do země mrtvých (*polární Inuité*) 32
- Měsíc a Slunce (*východní Grónsko*) 33
- Slunce a Měsíc (*polární Inuité*) 34
- Nalikkatteeq – stará babice, která žije na cestě k Měsíci a tančí svým hostům, ale sežere jim plíce, jakmile se zasmějí (*východní Grónsko*) 36
- Paličák na návštěvě u Měsíčního muže (*jižní Grónsko*) 39
- O šamanovi, který letěl na Měsíc (*západní Grónsko*) 42
- Měsíční muž a Střevožrout (*polární Inuité*) 44
- Návštěva na Měsíci (*východní Grónsko*) 46
- Vládkyně moře (*jižní Grónsko*) 48
- Jak vznikla „Mísa masa“ (*polární Inuité*) 52
- Immap ukuua – Matka moře (*východní Grónsko*) 53
- Ikkarlituarsuk (*západní Grónsko*) 57
- Asiaq – vládkyně počasí a větrů 58
- Jak vznikla mlha 62
- Velká medvědice 66
- Venuše 67
- Velký oheň 67
- Duchové hromobití 68
- Varianta k Duchům hromobití 70
- Zlí duchové 70
- Duch hnojiště 71
- Jak děvčata napálila Ducha země 72
- Zlodějka dětí 73
- Další příběh o Qalutalissuaq 73

- Duchové, kteří děsí lidi k smrti **74**
- Duch koženého závěsu **74**
- Starý mládenec a Duch hory **75**
- O staříkovi, který se ze smutku nad smrtí své dcery cvičil v šamanském umění **77**
- O duši, která se stěhovala z jednoho zvířete do druhého **77**
- O Uiarraqovi, který obeplul svět **81**
- O dvou přátelích, kteří chtěli objet svět **83**

PŘÍBĚHY O ZVÍŘATECH 85

- Jak krkavec a potáplice přišli ke svému zbarvení **87**
- Apparlik – alka **87**
- Jak veš závodila s červem, kdo dříve doběhne k člověku **89**
- Veš **90**
- Anarteq – Dareba **91**
- Muž z ledovce **92**
- O ženě, která se provdala za krevetku **93**
- Jak se velryba a orel oženili se dvěma holčičkami **95**
- Jak se chtěl krkavec mermomocí oženit **97**
- O muži, který se oženil s divokou husou **98**
- O muži, který se oženil s liškou (*polární Inuité*) **100**
- O starém mládenci, který se oženil s liškou (*jižní Grónsko*) **102**
- O psovi, který se oženil s děvčetem **103**
- Jak vznikl narval **104**
- Stará panna (*západní Grónsko*) **107**
- Larva (*polární Inuité*) **108**
- O ženě, která kojila červa (*polární Inuité*) **109**
- O ženě, která si k sobě vzala medvěda **109**
- O muži, který navštívil medvědy v lidské podobě **110**
- O ženě, která navštívila medvědy v lidské podobě **111**
- Včely v lidské podobě **111**
- Krkavec a racek v lidské podobě **112**
- O příliš chamtivé sově **113**

EPICKÉ PŘÍBĚHY 117

- Sirotek Kaassassuk **119**
- Hlad **131**

SETKÁNÍ S CIZÍMI KMENY 135

- O Puviovi, kterého unesly dvě obrovité Indiánky **137**
- Nerrersuujuut aneb žraví skřeti **142**
- Kunuk **147**

O muži, který vrtal své manželce do nohou **162**
Bělokurek **163**

VYPRÁVĚNÍ O VRAŽDÁCH A POMSTĚ **173**

Nattattoq aneb stařec, který znovu omládl **175**
O Papikovi, který zavraždil svého švagra **180**
O Paatusoorsuaqovi, který zavraždil svého strýce **181**
Vyměněné manželky **183**
O muži, který porušoval tabu **184**
Jak starý mládenec pomstil své spolubydlící **185**
O dvou přátelích, kteří se navzájem zle pohostili **186**
Pameeq **189**
Sungersuusaq **192**
Kalorti a Qipalulluk **195**
Pověst o Pissikovi, velkém lidožroutovi **197**

PODIVNÉ PŘÍBĚHY **201**

O ženě, která si hrála na ducha z hor **203**
O Iseraqovi, který kradl **204**
Aluussaq **204**
Jak nemluvně snědlo své rodiče (*polární Inuité*) **205**
Nerrikitsuliaq – holčička z Ikaarissatu, která málo jedla (*jižní Grónsko*) **206**
Lhář **208**
Historky o starých mládencích **209**
Ukuamaaq **210**
O Ingimarusussukovi, který snědl svou ženu (*jižní Grónsko*) **212**
Stařenka z pobřeží (*západní Grónsko*) **214**
O jediné sestře mnoha bratrů, která zešílela **215**
O dvou mrtvých, kteří zvonili lidem v uších **217**
Chudšasové **218**

PÍSNĚ A POPEVKY **221**

Východní grónsko **223**
Píseň jara **224**
Píseň pro lakomce **224**
Polární Inuité **225**
Touha **225**
Písnička **225**
Bělokur **226**
Můj hlas **226**
Milování **226**
Mládí **227**

ZÁKONY ŽIVOTA, RČENÍ A ZLÁ ZNAMENÍ 229

INUITSKÁ MYTOLOGIE / Příspěvek k pochopení náboženských představ východních Gróňanů (úryvky) 239

Představy o životě 241

Vnímání duše 242

Šamani 244

Život mezi horskými duchy (vyprávění o zrání šamanského učedníka) 246

Rituály nečistých lidí 257

Život a smrt 257

Když se narodí člověk 257

Oslava narození chlapce 260

Když zemře člověk 261

Rituály mužů 262

Rituály žen 263

Majetek mrtvých 265

Amulety a kouzla 266

Amulety 269

Ochrana před zabitím a krevní mstou 271

Tupilaci – zkázonosní skřeti stvoření lidmi 275

Serratit neboli zaříkadla 277

PŘEDSTAVY O ŽIVOTĚ (Úryvky z vyprávění Knuda Rasmussena o polárních Inuitech) 281

Víra 283

Stvoření světa a první lidé 284

Duše 284

Tělo 286

Jméno 286

Porod 286

Smrt 289

Amulety 290

Zaříkadla 292

Šamani 293

VĚČNÝ SNÍH A LED V „ZEMÍCH GRÓŇANŮ“ (Zdeněk Lyčka) 299

SLOVNÍČEK 301

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 306